

Homoseksuele Gerard Mortier kon niet Omstreden eredoktoraat voor Hella Haasse

Officieel is het nog niet maar dat is slechts een kwestie van dagen. Vanaf volgend jaar mag de schrijfster Hélène Serafia Haasse (76) zich doctor honoris causa noemen van de KU Leuven, op advies van de Kultuurcommissie van deze universiteit. Hella S. Haasse, zoals ze beter bekend is, krijgt het eredoktoraat als erbewijs voor haar ganse literaire oeuvre. Daaruit zijn vooral haar doorbraaknovelle 'Oeroeg' (1948) en haar laatste roman tot op heden 'Wij, heren van de thee' (1992) bekend. Kultuurcommissie-voorzitter professor Janssens zal bij de uitreiking van dit doktoraat entoesiast applaudiserend op de eerste rij zitten. Toch is de toekenning niet onbesproken.

Ongeveer elke scholier in Vlaanderen heeft het succesnummer 'Oeroeg' van Hella S. Haasse wel gelezen, weliswaar niet zozeer uit geloof in de literaire kwaliteiten van dat boekje maar wel omdat het altijd het dunste was op de literatuurlijst, 'Floere het fluwijn' van Ernest Claes niet te na gesproken. Haasse spaarde zo vele scholieren van de dikkere kleppers van Hermans, Vestdijk en Mulisch maar als verdienste weegt dat toch wat licht voor een eredoktoraat.

Zij heeft gelukkig heel wat meer betekenis in de Nederlandse literatuur. In totaal publiceerde zij achttien romans en nog een stuk of wat essays, toneelstukken en dichtbundels. In de al genoemde boeken staat het leven in voormalig Nederlands-Indië centraal. Haasse baseerde zich daarbij op de ervaringen uit haar jeugd, die ze down under doorbracht. Oeroeg vertelt het verhaal van de vriendschap tussen een Nederlands en een Indonesisch jongetje die stuk loopt in de onafhankelijkheidsstrijd. Het boek werd trouwens onlangs zonder veel sukses verfilmd. Deze film zal wel vertoond worden bij de hulding op twee februari in plaats van het traditionele klassieke concert. In het recente werk 'Wij, heren van de thee' krijgt de lezer de geromantiseerde geschiedenis voorgeschoteld van Rudolf Kerkhoven die vanuit het niets een tee-imperium uitbouwde ten koste van zijn omgeving. Ook deze historische roman werd een bestseller en werd genomineerd voor de AKO-prijs.

raat verdienen.

Die vraag wordt ook binnenskamers gesteld in de Kultuurcommissie en Kultuurraad. Toen bekend raakte dat Kultuur een eredoktoraat mocht voordragen hadden enkelen gehoopt op een meer strijdbare uitverkorene. Meer in het bijzonder werd gedacht aan culturele smaakmakers zoals pakweg Anne-Theresa De Keersmaecker. Kommissielid professor Delaere lanceerde de naam van Gerard Mortier. De te verdedigen redenering hierachter was dat een eredoktoraat meer een steunbetuiging uit de academische wereld moet zijn voor diegenen wiens positie gekontesteerd is en die hun nek uitsteken in de (culturele) actualiteit. Men denke aan de spraakmakende eredoktoraten van Paula D'Hondt en Bob Geldof aan de RU 'Gent of van Mandelana aan de eigen Alma Mater.

Bestlist

Mortier bleek echter niet te kunnen gezien het precedent met de komponist Benjamin Britten. Diens eredoktoraat werd destijds van hogehand geweigerd omwille van zijn ho-

vervolg op pag. 2

BINNENIN

Agenda 7

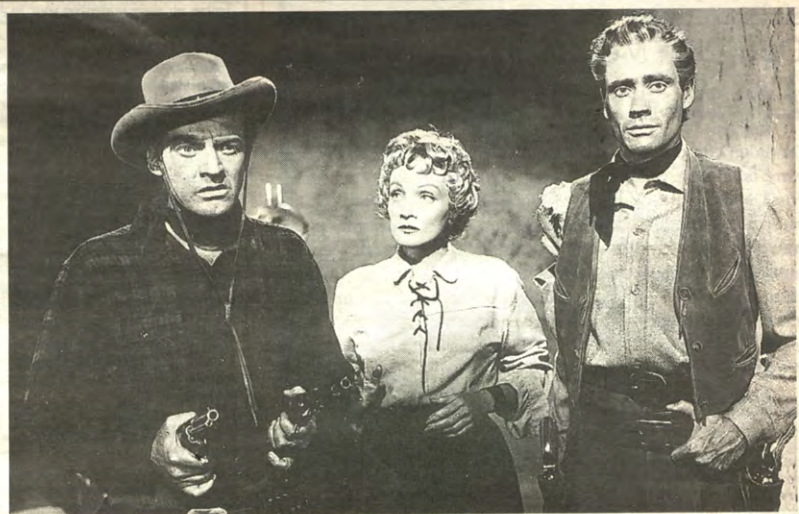
D'r is een nep-Jacques Vermeire in Leuven gesignaleerd, hij is charmant, subtiel, fijngevoelig en welbespraakt. Laatst gezien op een plaats waar gelachen werd. Sla je Veto er op na om de echte te leren herkennen.

Corso 6

Het is verschrikkelijk hoe repressief de Leuvense Gemeenteraad is. Niet praten tijdens optredens, niet aan je bier slurpen, niet luidop boeren. Straks mogen we zelfs niet meer in de briefenvbussen pissen.

Zoekertjes 7

Veto haalt je van de straat. Maak je zoekertje en vind je eigen blonde vrouw, een nieuwe SM-partner, een ex-Miss-België zelfhulpgroep, een paar of een tweede lief.

Cowboys en Indianen op komst! Deze en volgende week westernretrospektieve in het Stuc: lees er vanalles over in het katern op de middenpagina's.

Van den Bossche geeft niet op

Toch een ekstra jaar aggregatie

Vorig jaar verspreide onderwijsminister Van den Bossche een discussienota over de aggregatie. Daarin stelde hij voor om de aggregatie uit te breiden tot het ekvivalent van een half jaar studiebelasting, ongeveer 900 uur studiewerk dus. Ondanks talrijke kritieken van universiteiten en hogescholen heeft hij nu een beleidsnota verspreid waarin gelijkaardige voorstellen staan, en waar hij, als er geen toestanden ontstaan zoals met het Waalse hogeschooldecreet, in januari een decreet van zou willen maken. Van den Bossche zorgt ervoor dat je vanaf volgend jaar de aggregatie niet meer kan combineren met de licenties.

Studenten, pas afgestudeerde leerkrachten en scholen klagen al erg lang over de te lage kwaliteit van de lerarenopleiding aan de universiteit. Leuven heeft daarbij zeker niet de beste naam. De minister heeft ook wel door dat er wel eens iets mag veranderen aan het oeroude concept van vier vakken met een stage. Die vier vakken zijn tot nader order: Geschiedenis van de Opvoedkunde, Proefondervindelijke Opvoedkunde, Algemene Methodenleer en Bijzondere Methodenleer. Met Didaktische Oefeningen erbij resulteert dat in de meeste richtingen in één vijfde van de studiebelasting van een normaal kandidatuur- of licentiejaar, geschat op 360 uur studieactiviteit — lessen inbegrepen — gespreid over twee of meer jaren. De doorsnee-aggregatiestudent heeft dus per jaar één tiende meer studeertijd nodig dan iemand die geen aggregatie neemt. Voor een germanist zal dat iets meer zijn, voor een rechtsstudent misschien iets minder.

Milieu

Dat één vijfde van een academiëjaar onvoldoende is om goede leraren op te leiden, daar is iedereen het over eens. Daarom stelt de minister nu een pakket voor dat een half jaar beslaat in studiebelasting, ongeveer 900 uur studiewerk dus. Dat is nog altijd veel minder dan wat Kringraad, de onderwijsraad van de Leuvense studentenbeweging, en het Akademisch Vormingsinstituut voor Leraren (AVL), een instituut dat zich bezig houdt met de lerarenopleiding aan de KU Leuven, altijd voorstellen. Kringraad en AVL vinden dat een volledig jaar zo wat een minimum is om een goede leraar te vormen. Natuurlijk heeft een ekstra jaar ook negatieve gevolgen.

Veel studenten uit minder begoede milieus zouden dan moeten inkalkuleren dat je nog een jaar langer moet studeren als je leraar wil worden, met alle gevolgen vandien voor de participatie van de lagere sociale milieus aan het hoger onderwijs.

Leerstof

De minister stelt maar een half jaar voor omdat de universiteiten daarblijkbaar trevreden mee zijn en omdat hem dat niet zo veel geld kost in vergelijking met een volledig jaar. De KU Leuven verklaarde bij monde van de rektor vorig jaar nog bij de opening van het AVL dat een half jaar voor Leuven voldoende is. Hij ging hierbij in tegen de mening van AVL. Van den Bossche voorziet wel voor de eerste keer een financiering voor de aggregatie: voor een afgestudeerde geaggregeerde krijgt de universiteit evenveel geld als voor een gewone student humane wetenschappen. Van den Bossche heeft hiervoor opeens weer geld, zinds hij de subsidiëring van de voortgezette academische opleidingen (bijvoorbeeld de vele éénjarige programma's die je na je licentie kan volgen) wil afschaffen.

Waarmee dat half jaar wordt opgevolgd, wordt voor een groot deel overgelaten aan de universiteiten. De bepalingen van de minister zijn nogal vaag. Didaktiek en communicatieve vaardigheden lijken de hoofdbrok uit te maken van wat Van den Bossche als een goede lerarenopleiding ziet. De onderlinge tijdsverdeling van de aggregatie legt de minister wel op. Zo moeten er in totaal 900 uur les in het licentieprogramma voorzien worden als keuzevakken voor de aggregatiestudenten. Die 900 uur zouden ervoor moeten instaan dat de studenten de

link maken tussen hun leerstof en de manier waarop je de leerstof kan duidelijk maken aan leerlingen. Ze kunnen door alle licentiëstudenten gevraagd worden en passen in het normale licentieprogramma.

Sommige wetenschappers menen dat je onmogelijk 900 uur in de licenties kan voorbehouden voor aggregatie, omdat de basisopleiding dan niet voldoende meer zal zijn. Zij zijn ook tegen het voorstel omdat ze vrezen dat je twee soorten licentiëaten krijgt: zij die een volledige basisopleiding hebben gehad en zij die een deel van hun opleiding opgeofferd hebben voor de aggregatie. Ook Kringraad zou basisopleiding en aggregatie liefst gescheiden zien, deels om de voorgaande argumenten. Verder meent Kringraad dat de universiteit in de eerste plaats moet zorgen voor een algemeen menselijke vorming en dat echte beroepsopleidingen zoals aggregatie wel kunnen, maar liefst niet ten koste van de algemene opleiding. Een woordvoerder van het kabinet van de minister repliceert dat er in elke richting wel nutteloze keuzemogelijkheden zijn en dat ook niet-aggregatiestudenten erg veel baat kunnen hebben bij een verdeling van hun leerstof naar leerlingen toe. Het leert je, volgens hem, je leerstof op een andere manier te bekijken.

Eenvoud

Naast die 900 uur tijdens de licenties, die volgens de minister een absolute voorwaarde zijn om gefinancierd te worden, moeten er nog 200 à 250 uur georganiseerd worden, waarvan minstens één derde begeleide praktische oefeningen of stagellessen. Dat minimum stelde de minister omdat iedereen klaagt over het te theoretische karakter van de aggregatie. Die 200 à 250 uur moeten volgens de minister met de licenties te combineren zijn. Een eenvoudig optelsommetje leert ons echter dat de licenties tot een minimale studiebelasting moeten ingekrompen worden en de aggregatie minimaal moet ingevuld worden, als je onder het dekretal bepaalde maximum studiebelasting wilt blijven. Het is zeer onwaarschijnlijk dat de faculteiten hun licentieprogramma's gaan herzien om plaats te laten voor de aggregatie. Aggregatie en faculteiten zijn sowieso nooit goede vrienden

vervolg op pag. 6

Mandela

Ondanks de grote verscheidenheid aan genres komt in haar werk telkens dezelfde thematiek naar boven. Centraal staat de confrontatie tussen individu en gemeenschap, tussen kunst en leven. Haasse tracht een eigen wereld te scheppen waarin een mystieke eenheidsgedachte primeert. Zij gaat op zoek naar patronen die de waarheid uit de verborgenheid laten treden en een diepere samenhang bloot leggen. Vandaar ook haar fascinatie voor het raadselachtige, dat zij met als Couperus bij uitstek vindt in het mysterieuze Oosten. Daarnaast liggen haar literaire kwaliteiten vooral op het gebied van haar vertelkunst.

Toch ligt over haar werk een sluier van gelijkheid en saaiheid. De waardering die ze vooral de laatste jaren mocht genieten — sinds '83 is ze ook al eredoktor van de RU Utrecht — neemt niet weg dat de auteur moeilijk van vernieuwende impulsen kan beschuldigd worden, noch op thematisch noch op vormelijk vlak. Zij is zonder meer een vakbekwaam schrijfster maar of dat een eredoktoraat rechtvaardigt is een andere kwestie. De vraag blijft of er in de Nederlandse literatuur geen meer vernieuwende stemmen te vinden zijn die een eredokto-

Alle lezersreacties kunnen bezorgd worden op het redaktiesekretariaat in de 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven.

De brieven moeten betrekking hebben op in Veto behandelde onderwerpen of op Leuvense (studenten)actualiteit. Anonieme brieven komen nooit in aanmerking; de schrijver moet steeds naam, studiejahr en adres bekendmaken. Slechts uitzonderlijk, en na uitdrukkelijk en gemotiveerd verzoek, kunnen ze weggelaten worden in Veto.

Brieven die langer zijn dan 35 regels van 68 aanslagen (spaties inbegrepen, wat overeen komt met ±1,5 getikte bladzijde met dubbele interlinie) worden in principe ingekort. De redactie behoudt zich het recht voor brieven niet te plaatsen.

Optreden Melvins in de Corso Eigendraads, tegentijds

De tijden zijn aan het veranderen. Vroeger was een rijke oom in Amerika aangewezen om de hier onvindbare platen te bezorgen van Dinosaur Jr, Big Black of Black Flag. Tegenwoordig lokken multinationale platenmaatschappijen kleine gitaargroepjes uit hun repetitieve met wapperende bundeltjes dollars. Bij een groot publiek nog onbekende bands als Drive Like Jehu, Jawbox of Shudder to Think zijn al als buit binnengehaald. Een ander stuk aangeschoten wild, de legendarische Melvins, moeder van elke grungegroep, komt op zondag 27 november hun nieuwe cd 'Stoner Witch' voorstellen in zaal Corso.

Uiteraard verlenen die majors die kleine groepjes geen onderdak uit liefdadigheid en nog minder uit liefde voor muziek. Vreemd genoeg vertegenwoordigen die op het eerste gezicht onooglijke bands een hele hoop geld. De Melvins bijvoorbeeld verkochten van hun eerste majorplaat 'Houdini' toch al gauw honderdduizend stuks. Pakweg The Afghan Whigs haalden een veelvoud daarvan. En ook al zullen niet al die Sebadohs en Pavements de nieuwe Nirvana blijken, toch spreken zij een publiek aan van manicaal trouwe kopers. Zo boren de grote maatschappijen een onverserd publiek aan van bemiddelde consumenten die vaak een zoektocht op leven en dood moesten ondernemen om een independentplaatje op de kop te tikken.

Met de Melvins was het bijna fout gelopen. Al eeuwen maakte de band zijn plaatje op een klein label tot groot plezier van de spreekwoordelijk kleine schare fans. Reken daartoe ook de heilige Kurt Cobain, die niet toevallig zijn eerste stappen in muziekland zette als roadie bij de Melvins. De Californische band staat bekend voor zijn volstrekt uniek geluid dat een mengsel moet zijn van doom, FM-rock — zanger King Buzzo is een fan van Aerosmith en Kiss — en hardcore. In tijden van snel, sneller, sneller brachten zij trage, donkere muziek.

Haren

Hun majordebuut Houdini liet echter een veel toegankelijker geluid horen. Met de steun van Beavis en Butt-head werden wereldsongs als Lizzy en de meeslepende Kiss-cover Going Blind zelfs strijdlidder van de Amerikaanse kids. Maar echte fans roken

onraad en proefden voorzichtig het woord 'uitverkoop' in de mond. Toen de groep het voorprogramma ging spelen van de FM-rockers Rush leek de maat vol. Eigenlijk deden de Melvins niets anders dan wat ze altijd hadden gedaan, namelijk het publiek tegen de haren in strijken.

Zo ook met de nieuwe plaat Stoner Witch. Wie een doorslag van Houdini verwacht, komt bedrogen uit. Op Stoner Witch laat de groep het experiment binnen. Korte en instrumentale songs, geniale gitaarriffs en allerlei vreemde perkussiegeluiden versifren de nogal zwaar op de hand liggende sound van de San Francisco-band. De basis blijft natuurlijk gelukkig. Dominant is de stem van King Buzzo die opborrelt uit het diepste der aardes en doet denken aan Pantera of Prong. Daarover komen een aantal lagen gitaargeweld die dan weer de snedigheid hebben van de hardcore van Jesus Lizard of Jon Spencer.

Live klinkt het allemaal nog tien keer beter, getuige hun laatste passage in België, in Gent dit voorjaar. De demonische echo op de stem van Buzzo is niet geschikt voor kinderen. Wie zondag iets te zeggen heeft aan de politie doet dat dan ook best voor acht uur. Daarna zal de politietelefoon rood gloeiend staan van de klachten over geluidshinder. De Melvins spelen loeihard maar juist. Daarbij ontwikkelen ze genoeg energie om hongerend Afrika een jaar lang van stromend water te voorzien. Misschien een ideeetje voor 11-11-11?

Bart Eckhout

De Melvins spelen in de Corso op zondag 27 november vanaf 20 uur. Kaarten 450/500.

"Het studentenengagement van de jaren 60 was volgens mij niet echt zinvol. Het is zo dat de studentenleiders vandaag minder studenten achter zich kunnen scharen, maar dat wijst er juist op dat de studenten nu meer nadenken voor ze een beslissing nemen."

Aan het woord is een zekere Herman van eerste kan Rechten en zijn hoogstpersoonlijke en verder ongefundeerde mening geeft hij ten beste naar aanleiding van de vraag "...of deze universiteit wel genoeg aandacht heeft voor onze zwakkere medemens". Het kan niet anders of onze vrienden van Campuskrant vinden dat deze mening leeft onder de studenten. Ik zie niet in waarom ze anders uit een populatie van 25.000 juist deze amateursocioloog te voorschijn toveren om er zes kolomcentimeter krantenpapier aan te verspillen. Niet dat ik meer recht van spreken zou hebben... U raadt het: als ik iets dergelijks onder ogen krijg dan rijst mijn haar me met zijn volle lengte van 40 centimeter te (Lourdes op de) berge.

Niet omdat ik vind dat we voortaan als een kudde ezels moeten marcheren achter elke grote muil die zichzelf de spreekbuis van een onderdrukte massa waant. En ook ik heb zo mijn bedenkingen bij die verlichte geesten van de studentenburo-

kratie die geloven dat ons heeel evolueert naar een toestand van Permanente Vergadering, waarin de zielzies zullen beoordeeld worden op hun dossierkennis. Maar studenten als Herman zouden naar mijn bescheiden mening nog geen maatschappelijk probleem opmerken als het rechtstreeks door hun neusgaten werd gepompt. En wat voelen ze zich toch superieur. Met geamuseerde minachting kijken

ze vanuit hun ivoren toren neer op de naievelingen die beneden in de modder ploeteren. Zij achten zich de Nieuwe Wijzen, de Postmodernen ("potsmodernen" na een vijftal pinten), Zij Die Na Lang Nadenken Hebben Ingezien Dat Elke Studententak Het Lijden Slechts Vergroot. Doch wie denkt dat deze Boeddha's boven elke

morele verantwoordiging verheven zijn, vergist zich. Want hoe luidt het tweede deel van Hermans Wereldwijsheden? "In de vakken zelf wordt niet veel over maatschappelijke problemen gesproken, maar dat is een pluspunt, want wanneer maatschappelijke problemen ter sprake komen in een cursus, krijgen profielen de neiging hun eigen mening te gaan ver kondigen."

Alsof het Recht een eksakte wetenschap is, een objectieve technische kennis. Alsof haar praktijk enkel gestoeld is op een zogenaamde werkelijkheid en de bekwamheid van de jurist. Alsof de wereld zijn laboratorium is en zijn klanten witte muizen. Alsof, wanneer in een milieuschandaal de technisch juridische criteria het halen op de maatschappelijke, de booswicht niet vrijuit gaat en de kikkertjes niet wegbruisen in hun pool van illegaal gelooze zuren. Zij kunnen niet gaan kwaken bij het Hof van Kassel. Nochtans ben ik er vrij zeker van dat deze Herman het helemaal gaat maken in het leven. Om het met Twains woorden te zeggen: "All you need in this life is ignorance and confidence, then success is sure." Hopelijk en waarschijnlijk is hij niet representatief voor rechts- en andere studenten.

AW

Studiekeuze

De Dienst voor Studie-advies heeft een nieuwe uitgave voor scholieren die overwegen in Leuven aan de universiteit te komen studeren. Het bespreekt de kandidatuursjaren van alle richtingen en geeft daar wat uitleg bij. Zo wordt telkens kort gezegd wat de richting precies inhoudt, hoe de beroepsuitwegen eruit zien en wat de geschiktheidseisen zijn voor zowel de studie zelf als het beroep achteraf. Ook staat het programma er bij met vermelding van de namen van de verschillende vakken en het aantal uren dat ze gegeven worden. Het is een beknopt werkje, dat allicht kan helpen wat doorzicht te krijgen in het ruime aanbod van studierichtingen.

Diezelfde dienst geeft daarnaast ook nog een dun boekje uit met tips voor wie een eerste studiekeuze gaat maken. Tenslotte zijn er informatiebrochures verkrijgbaar over elke richting apart, waar dan wat uitgebreidere en meer diepgaande informatie in staat.

Het boek 'Studeren aan de KU Leuven' kan worden verkregen na voorafbetaling van 100 frank op rekening 000-0607982-83 van de Dienst Studie-advies KU Leuven, Atrechtcollege, Naamsestraat 63, 3000 Leuven, met vermelding 'Studeren aan de KU Leuven'. De andere uitgaven zijn gratis verkrijgbaar op hetzelfde adres.

Haasse

vervolg van pag. 1

mosexualiteit en Mortier deelt die seksuele geartheid. Welkom in de jaren negentig. Een unieffide kandidaat een eredoctoraat weigert op basis van hun geartheid heeft inderdaad dringende nood aan een vak met 'lessen voor de eenentwintigste eeuw'.

Overigens worden ook andere namen uit de cultuurwereld genoemd voor een eredoctoraat. Meer bepaald wordt gedacht aan mensen uit het internationale filmmilieu, maar daarover heerst nog stilte.

Haasse heeft de titel al aanvaard en krijgt haar doctoraat alleszins. Op voorstel van haar persoonlijke kennis en commissievoorzitter Prof Marcel Janssens die met de hem kenmerkende autoriteit haar kandidatuur doordrukt. Ondanks het feit dat de naam al langer circuleerde, werd de uiteindelijke discussie hierover beperkt tot een commissievergadering waarop de Kultuurraadvertegenwoordiger niet eens aanwezig was.

Opmerkingen achteraf daarover werden weggewuifd met het doorslaggevend maar lichtjes ondemokratische argument: "Beslist is beslist." Daar is in theorie niets op aan te merken want de voordracht van een eredoctoraat gaat niet gepaard met een vaste procedure. Uiteindelijk is het immers de Akademische Raad die de prijzen uitdeelt. De commissies hebben slechts een adviserende bevoegdheid. Meestal komt bij de keuze dan ook het nodige lobbywerk kijken, waarbij nogal vaak het principe van 'voor wat hoort wat' geldt. Niet zelden gaat het doctoraat naar bevriende uniëffide professoren die de voordrager op zijn beurt belonen met een eredoctoraat. Zo is er een geval bekend van een eredoctoraat voor een profekonome wiens boeken niet eens in de uniëffidebibliotheken te vinden waren.

Moraal van het verhaal: Hella S. Haasse zal haar eredoctoraat krijgen en dat zal niet eens zo onverdiend zijn. Wel is het erg betreurenswaardig dat er binnen de cultuurorganen hierover nauwelijks discussie mogelijk was. Ook op andere gebieden heeft de Kultuurcommissie de kwalijke bijnaam weinig inspraak te dulden.

Het hele gedoe rond de eredoctoraten ruikt naar gesjoemel en een meer democratische procedure lijkt in deze tijd van openbaarheid van bestuur wenselijk. Zoals het er nu toe gaat laat de zo grote akademische wereld zich van haar kleinste kant zien. Het doet denken aan de naljver en kuiperijen in de sleutelroman over de akademische wereld 'Onder Professoreman'. En dat is geen boek van Haasse maar van Willem Frederik Hermans. Bart Eckhout

Veto
's Meiersstraat 5
3000 Tombstone
016/22.44.38
016/22.04.66

Since 1974
Volume 21
no. 10
November 21, 1994

Ver. uitg.: Pete 'Hold your Horses' Van Rompaey, 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven

The Maiming Marshall: Chris 'Black Jacket' Jacobs
The Shotgun Sheriff: Hold your Horses
The Dazzling Deputies: Charlie 'Smokin' Teeth' De Weerd, Sergio 'Hombre' Franchone, Steve 'Mojo' Van Garsse
The Dusty Dark Room: Phil 'Barbed Wire' Dekeyser, Josh Doock 'Halliday', Smokin' Teeth
The Magnificent Thirteen: Black Jacket, Kurt 'Winchester 69' Declercq, Naddie 'Calamity' Delbarre, Kurt 'Poker Face' Eckhout, Marty 'Gunpowder' Graumans, Hold your Horses, Hombre, Josh 'Greenhorn' Janssens, Tina 'Hot Legs' Michiels, Mojo, Franklin 'Comma Fucker' Ribbens, Smokin' Teeth, Joris 'The Kid' Vanden Houthe
The Tremendous Typesetters: Phil 'Small Talk' Dekeukeleere, Hank 'Hair in your Face' Vandenabeele
The Gorgeous Gang: Greenhorn, Gunpowder, Hot Legs, Jerry 'Mosquito Sifter' Meesters, Poker Face, Small Talk, Smokin' Teeth, Bill 'Lonesome' Stynen, A 'X' W

The Hunchback Hamgen: Gunpowder and Hold your Horses

Blowjob and Public Indecency Alfaster Leuven (016/22.04.66) Printer Artoos (Kampenhout) Casualties 9000 eksemplaren ISSN-nummer 0773-5162

Pony Express Studentent: 250fr; niet-studentent: 350fr; buitenland: 600fr; steun vanaf 1000fr; over te schrijven op rek. nr. 001-0959719-77

Saloon iedere vrijdagnamiddag om 15.00u

Vraag je Club 001-kaart en steek tot 20% korting op zak in de bioscoop.

Club 001-Rekening. Voor 16-24 jarigen.

ASLK
Bankier waar ik best mee opschiet

(advertentie)

Veto bespreekt kringbladen

Schele zever en kulturele sérieux

Elke Leuvense kring heeft wel een tijdschrift waarin het presidium of een redactie de kringgenoten entertaint. Zo'n tijdschrift heet meestal kringblad. Dit artikel is het eerste in een reeks waarin zulke kringbladen 'geëvalueerd' worden. De werkstukken van Wina (de kring van Wiskunde, Informatika en Natuurkunde), Ekonomika, Vlaams Rechtsgenootschap (VRG) en Medika komen aan bod.

Dat er tussen deze kringbladen grote verschillen zijn, spreekt vanzelf. Vele niet-inhoudelijke verschillen hebben te maken met het beschikbare geld bij de betrokken kring. Een aantal grote kringen verspreidt het kringblad bijvoorbeeld gratis aan huis. De doorsnee-hoofdredakteur van een kleine kring kan daar alleen maar natte droemen van krijgen. Het staat in ieder geval buiten kijf dat een gratis kringblad een ideale manier kan zijn om informatie aan de studenten door te spelen.

Maar de financiële draagkracht van de kring bepaalt gelukkig niet alles. Dan zou Wina's Newtonneke tegenover de drie goliaths Balans (VRG), Winkeliertje (Ekonomika) en Ak uut (Medika) maar een Davidje zijn. Dat blijkt echter niet te kloppen. Inhoudelijk is een lay-out is het de heilige inspiratie die het wint van het manna. Een met veel middelen in elkaar gestoken kringblad hoeft dus nog geen goed kringblad te zijn.

verward en weinig diepgaand. Professor Tavernier stelt de alumniwerking voor, maar zijn tekst is niet aangepast aan het Winkeliertje en lijkt rechtstreeks uit een jaarboek van de alumni te komen. Bovendien lijkt de korrektor, die met veel poeha in de kolofn vermeld wordt, wel een Winkeliertje overgeslagen te hebben.

Hartsrubriek

In Balans is het contrast tussen de kwalitatief hoogstaande bijdragen en de "schele zever" — met de woorden van Balans zelf — nog groter. Enkele artikels zijn van een zeer hoog niveau. Zo is er een tweetalig artikel waarin rechtsstudenten van Louvain-la-Neuve een bezoekje brengen aan de Leuvense rechtsfaculteit en redakteurs van Balans hun wederwaardigheden in de Waalse universiteitsstad vertellen. Ook een interview met enkele Zuidafrikaanse studenten — in het Afrikaans — over de politieke ontwikkelingen in hun land is uitermate interessant.

Stijl

Jammer genoeg blijken de studenten uit twee zeer conservatieve universiteiten gekozen te zijn, hetgeen ook blijkt uit hun opinies. Het profinterview in Balans is beter dan dat in het Winkeliertje. En Balans presenteert zijn lezer ook meer kringinformatie. Anderzijds wordt het blad ondersierd door opstelletjes die op de lagere school nog net een voldoende zouden krijgen en die uitvullen van regionaal of fakultair chauvinisme.

Rektor

Voor Balans en het Winkeliertje zijn duidelijk kosten nog moeite gespaard. De overvloedige sponsoring wijst daarop. Balans is gedrukt op glanzend papier en het Winkeliertje is volledig tweekleurig — een evenwichtige verdeling van zwarte en rode tekst. De lay-out van beide bladen is verzorgd, hoewel het Winkeliertje op dat vlak nog wat professioneler oogt.

Jammer genoeg blijkt de oogverblindende vormgeving in beide bladen niet noodzakelijk garant te staan voor inhoudelijk hoogstaande artikels. Het Winkeliertje biedt zijn lezers wel mooie opstelletjes over het Jazz & Blues, een genuanceerd kritisch artikel over het nieuwe gebouw van de faculteit Economie, een interessante kwis en een goed sfeerbeeld van een dagje barman spelen. Maar sommige bijdragen zijn verre van het niveau van de mooie druk. Het interview met de nieuwe dekaan, professor Debondt, is

Medika is in ieder geval rekordhouder in het aantal bladzijden die gratis aan de studenten van de faculteit bezorgd worden. Wekelijks verschijnt er een Ak uut van ongeveer vijftien à twintig bladzijden en vier maal per jaar is er een Palfijn, een kringblad dat de nodige kulturele sérieux uitstraalt om voor geneeskundestudenten bestemd te zijn. Dat grote aantal bladzijden kan met een vooroordeel, geformuleerd door een Medika-medewerker, verklaard worden: "Dokters zeveren goed." Niettemin blijft deze grote kwantiteit een prestatie. Ak uut blinkt vooral uit door de uitgebreide Loko-informatie. Elke week krijgt de geneeskundestudent een uitvoerige uitleg over de studentenvereniging via Medika in de Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie. Ak uut heeft ook een grappige hartsrubriek, in een David Davidse-stijl. Wat lay-out en druk betreft, is Ak uut duidelijk amateuristischer dan Balans en Winkeliertje. De saaiheid komt je tegemoet als je het blaadje openslaat.

Brandblusser

Ook amateuristisch is het Newtonneke, althans wat de druk betreft. Kwa lay-out is het Newtonneke erg sierlijk. De artikels blijken trouwens van een hoog niveau. Veel kringinfo wordt afgewisseld met niet altijd even originele, maar prima humor. De kookrubriek 'Brandblussers in de aanslag' spant hierbij de kroon. Het zwakste element is het grappig bedoelde, maar niet geslaagde redaktioneel.

Kortom: kringinfo blijkt het grootste deel van de hier besproken kringbladen in te palmen. Dat is evident. Maar goede humor, illustraties en extra-fakultaire informatie zijn vaak te zeldzaam. Over de vormgeving van hun gratis kringblad hebben rechtsstudenten, economen, aspirant-artsen en winzen niet te klagen.

Cert Meesters

(foto Jans Dox)

Gasthuisberg trophy komt eraan

Met vallen en opstaan

De deelnemers aan de studentenmaraton zijn nog volop bezig hun bladen te verzorgen, en de beulen van Sportraad komen alweer met een sportklassieker op de proppen: de Gasthuisberg trophy.

Het idee voor deze wedstrijd rijpte twaalf jaren geleden in het brein van een aantal geneeskundestudenten, die het lastige traject naar de les in wedstrijdvorm gaten. Het principe van de Gasthuisberg trophy is eenvoudig: in ploegen van drie moeten de deelnemers zo snel mogelijk de helling op naar het Gasthuisbergziekenhuis. Sinds Medica vijfjaar geleden de organisatie overdroeg aan Sportraad, zijn de zaken iets complexer geworden: de deelnemers moeten naast de helling ook nog een aantal hindernissen trotseren.

Het hindernissenparcours ziet er ongeveer hetzelfde uit als vorig jaar. Het opmerkelijkste verschil is de nieuwe startplaats op de brug van de Mgr Van Waeyenberglaan, dicht bij de eerste hindernis, zodat men sneller kan ingrijpen als er iets misloopt. Die hindernis bestaat uit katrollen waarmee de deelnemers van het viaduct naar beneden moeten. Na deze dappere daad wordt van hen verwacht via een reeks autobanden enkele skilatten te bereiken. Daarmee leggen ze een traject af, om vervolgens op en door autostrakken te springen. Even verder staan er containers te wachten, waar zij in, en vooral terug uit moet zien te geraken.

Gesplitst

Bij de volgende hindernis kan een vermoeide teamgenoot even uitrusten in een GB-karretje terwijl de anderen het voortduwen. Dan kruipen ze door een buis naar de kwistakken (de typische Spora-go-cars) waarmee ze naar de klimstand moeten rijden. Dan gaat het de trappen af naar de draagberies waarop weer iemand kan uitrusten terwijl de anderen het draagwerk op zich nemen. Lage horden vormen een rustig einde. Sportieve volhouders en gekken schrijven zich meestal opnieuw in om het hele zootje nog eens te doorlopen. Er kan ingeschreven worden in drie categorieën: mannen, vrouwen, en gemengd. De meeste groepen halen een tijd van tien à vijftien minuten. Als je denkt toch niet te kunnen winnen, dan kan je proberen de prijs van de langzaamste in de wacht te slepen. Vorig jaar deed een ploeg er 85 minuten over.

Sportraad kan op de hulp van Medica rekenen in de vorm van deelnemers. De prijsuitreiking gaat door in de Doc's Bar, de fakbar van de geneeskundestudenten.

Peter Van Rompaey
Karel de Weerd

De Gasthuisberg trophy vindt plaats op donderdagavond van 18.00 u tot 23.00 u. Inschrijvingen kunnen de dag zelf gebeuren in de starttent, of op voorhand op het sportsekretariaat.

Apple

Opendeurdagen!

EASYWARE

op vrijdag 2 & zaterdag 3 december

PERFORMA 630 4/250
PERFORMA COLOR DISPLAY
ADAPTECH KEYBOARD

EASYWARE Vaart 31 3000 Leuven Tel: 016/23.10.20 Fax: 016/29.41.24
OPEN VAN 9 tot 19 uur en Zaterdag van 10 tot 18 uur

ONBEGRENSEDE SKIMOGELIJKHEDEN

op topniveau tegen "low-budget" prijzen!

Kom langs voor info in ons agentschap:

NAAMSESTRAAT 16, Leuven

of bel 016/22.39.55

Open van 9 tot 13 u. en van 14 tot 17 u.

Extra skipermanentie op ma en do van 20 tot 22 u.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

Horizontaal — 1 Vooropgezette stelling 2 Radioactief gas — Hoofd van een moskee 3 Als voren — Licht vaarttuig 4 Ontplofbaar tuig — Familie — Nuttige 5 Spil — Instrument om een bepaald geluid te maken 6 Funktionaris aan een universiteit — Zangnoot 7 Japanse gordel — Bijwoord — Meegaand 8 Bransieschopper — Halffaap 9 Duits nationaal-socialist — Zwarte paarden 10 Verzekering.

Vertikaal — 1 Vrouwelijke hoofpersoon 2 Peervormig verdikte rood gekleurde wortel — Reuzenslang 3 Paradijs — Uitheems gerecht 4 Schijn, masker — Europees eiland — Voorwaarde 5 Voorzetsel — Lengtemaat van zes voet 6 Geille en twistieke halfgod — Pers. vnw. 7 Geit — Lengtemaat — Klaag, pruttel 8 Mamsnaam — Trotseer 9 Mondzweertje — Slaafse dienaar 10 Stimulerend middel.

Door Filip De Keukeleere

Honderd jaar zadelpijn

Samen met de film zelf, bestaat het genre van de western dit jaar precies een eeuw. Hoog tijd dus om wat dieper in te gaan op de geschiedenis van deze typisch Amerikaanse filmsoort. Alvorens daarmee te beginnen is het echter wel handig eerst even te definiëren wat een western eigenlijk is.

Om te beginnen hebben we het tijdsaspect: in de regel spelen western-verhalen zich af tussen ruwweg 1850 en de eerste jaren van deze eeuw, de tijd waarin er nog cowboys op koeien pasten en Indianen in ruime mate voorhanden waren. Wat geografie betreft is er niet veel meer te zeggen dan dat een western zich afspeelt in het westen van de Verenigde Staten of in Mexico. Vaak staan in de titel van zulke films expliciete verwijzingen naar de plaats waar de film zich afspeelt. 'Rio Bravo', 'Colorado Territory' en 'Southwest to Sonora', zijn hier een paar voorbeelden van.

Het kenmerk dat de meeste westerns verbindt, is echter op het thematische vlak te situeren. Een belangrijk element is namelijk de 'frontier' tussen het Oosten en het Westen van het Amerika van toen. De western-verhalen spelen precies in op de spanning die ontstaat tussen de westerse beschaving, die aan de ene kant komt oprukken, en de wetteloosheid en wildernis in het Indiaanse Oosten. Van daaruit zijn nog een aantal opposities af te leiden, zoals die tussen natuur en cultuur, tussen het individu en de gemeenschap en tussen vrijheid en restrictie.

Een ander belangrijk onderscheid dat gemaakt moet worden is dat tussen de A- en de B-western. Dat verschil zit hem bijvoorbeeld in het verhaaltje van de film. Bij de A-western zal dat meer uitgewerkt en wat ingewikkelder zijn. Ook zullen de personages daar meer diepte vertonen. De B-westerns zijn dan gekenmerkt door een gebruik van meer stereotypische personages en een makkelijker verhaal, dat helemaal bedoeld is om commercieel aan te slaan. Zowat het verschil tussen de film die u op zaterdagavond op de buis ziet en wat in de bioscoop wordt vertoond dus. Gedurende de hele geschiedenis van het genre zijn beide soorten gemaakt.

Slechterik

De geschiedenis dan. De meeste filmkritici laten het tijdperk van de western beginnen in 1903, met 'The Great Train Robbery' van Edwin Porter. Als we echter helemaal korrekt willen zijn, moeten we eerst nog wat terug in de filmgeschiedenis, en wel naar 1894, toen Thomas Edison een aantal documentaire over het leven in het Westen op band zette. In die korte films kwamen Indianen en cowboys voor, uiteraard onontbeerlijk, althans voor de vroege westerns. Er is zelfs al een miniem verhaaltje in verweven. Zo zitten er in de allereerste prent, 'Poker at Dawson City', een

paar mannen te kaarten in een bar. Er wordt dichtbij vals gespeeld en er ontstaat een handgemeen.

In 'The Great Train Robbery', tien jaar later, zijn al heel wat nieuwe elementen te vinden. Zo is het verhaal meer uitgewerkt, werden de opnames buiten gedraaid en zijn een aantal typische ingrediënten als achtervolgingen te paard, treinovervallen en vuurgevechten overvloedig aanwezig. Deze film had erg veel succes en luide definitief het tijdperk van de western als populaire bioscoopfilm in.

In de jaren volgend op 1903 werd het concept van die eerste western uitvoerig gemiteerd. Het ging steeds om een vrij simpel verhaaltje, met als hoofdrolspeler een stereotypische cowboy. Die is per definitie eenvoudig van karakter, eerlijk en steeds te vinden voor actie, maar vooral vrij en ongebonden, zodat hij op elk moment op weg kan, op zoek naar nieuw avontuur. Voor het verhaal kan geput worden uit de Amerikaanse geschiedenis, maar het grootste deel is meestal fantasie. Het hoeft amper vermeld te worden dat Indianen, Mexicanen en andere niet-blanken de rol spelen van de achterbakse, onderontwikkelde slechterik. Het waren trouwens meestal blanken die die rollen op zich namen.

Grootmeester

Langzamerhand wordt het maken van westerns een echte industrie: de films mogen steeds meer geld kosten en worden ook steeds langer. Waar 'The Great Train Robbery' maar een tiental minuten duurde, duurt bijvoorbeeld 'The Covered Wagon' uit 1923 al anderhalf uur. Daarvan wordt in de jaren twintig gebruik gemaakt om onderwerpen als de trek oostwaarts van de pioniers en de aanleg van spoorwegen in beeld te brengen, met paarwamische beelden van lange karavanes en grote troepen Indianen en vee. De films hebben ook een meer episch karakter dan tevoren.

Na de beurscrash van 1929 gaat het uiteraard ook met de filmindustrie wat minder goed. Voor dure A-westerns is geen geld meer, en ook goedkopere B-westerns worden minder gemaakt, omdat het opkomen van de geluidsfilm grote investeringen vraagt van de studio's. Net na het midden van de jaren dertig komt de B-western echter weer helemaal terug, en beleeft ze zelfs haar hoogdagen. Voor de A-western is het wachten op 'Stagecoach' van John Ford uit 1939, een zeer succesrijke film die ook de

WESTERN

Retrospektieve

Als een cinematografische cocktail met als ingrediënten cowboys, indianen, treinovervallen, stof en heldhaftigheid u doet wtertanden, kunt u maar beter de twee volgende weken uw wigwam in de buurt van het Stuc opzetten. Daar wordt van 22 november tot op sinterklaasdag namelijk een retrospectieve gehouden rond het genre van de western. Dat is een enige kans om een heleboel oude en minder oude klassiekers, die al lang uit de roelatie genomen zijn, nog eens op groot scherm te zien. Vandaar dit katern, waarin we een paar opmerkelijke films bespreken, een kenner interviewen en wat dieper ingaan op de achtergronden van de western.

'betere' western er weer bovenop zou helpen.

De jaren veertig zijn een erg belangrijke periode voor de western in het algemeen, en zonder meer de meest beslissende voor de A-western in het bijzonder, die een geheel nieuwe weg inslaat. Tema's die eerder helemaal ontbraken, zoals seks en sociale problemen, vinden we dan plots wel. Onder invloed van Freud en 'Citizen Kane' komen ook psychologische motieven meer en meer naar voren. We zien bovendien dat geweldscènes nu niet meer enkel in dienst staan van de gerechtigheid die moet geschieden, en dat de duidelijke grens tussen goed en kwaad begint te vervagen. De grootmeester van het genre heet John Ford en een paar van zijn films uit deze periode zijn 'She Wore a Yellow Ribbon' en 'Fort Apache'. Zoals in andere films uit Hollywood is er trouwens ook in de western een duidelijke evolutie naar een meer cynische kijk op de wereld te vinden. Dit alles geldt niet voor het nog veel conservatievere genre van de B-film.

Hippie

De geschetste evolutie gaat in de jaren vijftig gewoon verder. De held staat niet meer helemaal in het centrum van de film, en zo nu en dan is er zelfs een referentie aan incest of homoseksualiteit te bespeuren. Vernieuwende films zijn bijvoorbeeld 'High Noon', 'The Gunfighter' en 'Shane', een reaktionaire reactie

daartegen vinden we in 'Rio Bravo'.

Langzamerhand wordt de western minder en minder Amerikaans. Dat wordt in de zestiger jaren overduidelijk, als het vreemde verschijnsel van de 'spagettiwesterns' op komt zetten. Spagettiwesterns zijn, zoals de naam al suggereert, films van Italiaanse makelij, die nog wel op de traditionele western lijken, maar dan enkel oppervlakkig: de held draagt nog wel een cowboypak, maar gedraagt zich nu als een revolverheld of huurling tout court. De morele kode van de echte cowboy is helemaal verdwenen, en vaak zal een aanlokkelijke premie het winnen van eventuele etische scrupules. Sergio Leone maakt 'Once upon a Time in the West' en 'Duck, You Sucker', en impoortiert hiervoor zelfs Clint Eastwood, een onbelangrijke Amerikaanse filmakteur. Een ander voorbeeld is 'The Magnificent Seven', een film die gebaseerd is op een Japanse samoeraifilm. Het geweld wordt in deze films centraal gesteld, zelfs boven de held zelf, die soms niet eens meer een naam draagt. Eastwood bijvoorbeeld werd beroemd als speler van 'the man with no name'. Deze tendens naar zinloos en vooral veel geweld had zoveel succes dat Hollywood al vlug dezelfde weg opging, met films als 'The Wild Bunch' van Sam Peckinpah.

Door die verschuiving ging het oorspronkelijke publiek van de klassieke western verloren. Dat zorgde er samen met de tijdsgeest van de jaren zeventig voor dat er een heel divers aanbod van westerns op de markt

kwam: er waren westerns voor kinderen, voor zwarten, voor hippies, voor socialisten en voor liberalen. Er waren hardcore westerns en softcore westerns, science-fictionwesterns en allegorieën op actuele thema's als de oorlog in Vietnam. Bovendien kwam er meer seks, geweld en gewelddadige seks in de films voor.

Dat alles nam niet weg dat er toen ook nog zeer goede westerns werden geproduceerd, ondermeer door Sergio Leone en Sam Peckinpah. Een optimistisch beeld geven die films echter niet: er wordt veel nadruk gelegd op de teloorgang van het mythische westen, zoals dat in vroegere films wordt uitgebeeld. In 'The Man Who Shot Liberty Valence' van John Ford uit 1962 vinden we daar al een aanzet toe. In die film blijkt dat de traditionele waarden van eerlijkheid, moed en trouw niet behouden kunnen blijven naarmate de beschaving meer en meer voet aan de grond krijgt. De cowboy wordt oud en een moderne uitvinding als de automobiel verdringt langzaam maar zeker zijn paard. Hij kan zich niet aanpassen aan de veranderingen in de maatschappij en valt onherroepelijk uit de boot. Of dit het einde van de western betekent is echter niet met zekerheid te zeggen. De laatste jaren lijkt er namelijk van een voorzichtige heropleving van het genre sprake te zijn. Misschien heeft de western nog wel heel wat in petto voor ons.

Martijn Graumann

Naast tweëntwintig films worden er ook twee lezingen gegeven over onderwerpen verwant aan het westerngenre, waarvan de eerste over de evolutie van het genre, en de tweede over onder andere vuurwapens en muziekkultuur. Alle films worden vertoond in Vlammingenstraat 83, behalve de openingsvoorstelling, die in aula Pieter De Somer, De Bértostraat 24 te zien is, en 'The Last Of The Mohicans' in Studio 1, Brabantconstraat 25. De inkomprjs van de films bedraagt voor Stuc-leden telkens 140 en voor anderen 175 frank, de lezingen kosten 75 of 100 frank. 'The Last Of The Mohicans' is een Uur Kultuur en dus gratis.

- dinsdag 22 november**
20.30u: 'The Naked Spur' (A. Mann, 1952)
- woensdag 23 november**
13.00u: 'The Last Of The Mohicans' (M. Tourneur/C. Brown, 1920)
20.00u: 'Forty Guns' (S. Fuller, 1957)
22.30u: 'The Misfits' (J. Huston, 1961)
- donderdag 24 november**
20.00u: 'The Wild Bunch' (S. Peckinpah, 1969)
22.30u: 'Johnny Guitar' (N. Ray, 1954)
- vrijdag 25 november**
20.00u: 'Fort Apache' (J. Ford, 1948)
22.30u: 'The Magnificent Seven' (J. Sturges, 1960)
- zaterdag 26 november**
20.00u: 'Rio Bravo' (H. Hawks, 1958)
22.30u: 'The Outlaw Josey Wales' (C. Eastwood, 1976)
- zondag 27 november**
16.00u: 'Once Upon A Time In The West' (S. Leone, 1968)
20.00u: 'The Searchers' (J. Ford, 1956)
22.30u: 'Rancho Notorious' (F. Lang, 1952)
- maandag 28 november**
20.00u: 'Winchester '73' (A. Mann, 1950)
22.30u: 'The Naked Spur' (A. Mann, 1952)
- dinsdag 29 november**
20.00u: 'The Misfits' (J. Huston, 1961)
22.30u: 'The Man Who Shot Liberty Valence' (J. Ford, 1962)

- woensdag 30 november**
20.00u: 'She Wore A Yellow Ribbon' (J. Ford, 1949)
22.30u: 'Shane' (G. Stevens, 1953)
- donderdag 1 december**
20.00u: lezing Edward Buscombe (Auditorium AV 01.12)
20.00u: 'Stagecoach' (J. Ford, 1939)
22.30u: 'Winchester '73' (A. Mann, 1950)
- vrijdag 2 december**
20.00u: 'High Noon' (F. Zinneman, 1952)
22.30u: 'Wagon Master' (J. Ford, 1950)
- zaterdag 3 december**
20.00u: 'Johnny Guitar' (N. Ray, 1954)
22.30u: 'Blood On The Moon' (R. Wise, 1948)
- zondag 4 december**
16.00u: 'Duck, You Sucker' (S. Leone, 1971)
20.00u: 'Stagecoach' (J. Ford, 1939)
22.30u: 'Rancho Notorious' (F. Lang, 1952)
- maandag 5 december**
20.00u: lezing 'Guns 'n Guitars' (Stuc)
20.00u: 'The Wild Bunch' (S. Peckinpah, 1969)
22.30u: 'The Magnificent Seven' (J. Sturges, 1960)
- dinsdag 6 december**
20.00u: 'Forty Guns' (S. Fuller, 1957)
22.30u: 'High Noon' (F. Zinneman, 1952)

De films van de retrospectieve *Schurken, schietpartijen en vuile schoenen*

De films die in de westernretrospektieve van het Stuc geprogrammeerd staan, zijn geschoten van 1920 tot 1976, en kunnen zo een concreet wide-screen beeld geven van de ontwikkeling van de western, van nostalgisch terugblikkend en naïef genre tot geweld-film met een verloren onschuld.

'The Last of the Mohicans' werd gemaakt in 1920 en is zo de oude wijze van de films die vertoond werden tijdens de westernretrospektieve. De film is gebaseerd op de gelijknamige klassieke van James Fenimore Cooper uit 1826, de periode waarin de Europese Romantiek stilaan in de VS doorsijpde. Cooper was in zijn tijd de grote held van de eigenlijke niet zo meedogenloze Bende der Literaire Amerikanen. Zijn rechtlijnige en vaak moraliserende verhalen, die zich afspeelden in het Wilde Westen werden door een ruim publiek verslonden. Nadat de zon onderging voor Cooper werden ze als jongetjeslektuur van de hand gewezen, hoewel zijn boeken nooit zo bedoeld zijn. Het was namelijk hij die de Europese klichees met harde hand uit literatuurland vredeef en de verweerde Noordamerikaanse literatuur een eigen gezicht en mytologie gaf, name-

lijk die van het Wilde Westen. Zo komt het dat The Last of the Mohicans van Tourneur en Brown op de affiche van de westernretrospektieve staat, alhoewel de film strikt genomen een outlaw is in het westerterritorium. Allicht heeft het feit dat er zopas een nieuwe gerestaureerde versie van gemaakt is daar ook wel wat mee te maken.

Primitivo

Het boek van Cooper werd al neergepend in 1826 en speelt zich af in 1757, toen De Engelsen en de Fransen in een bloederige territoriale strijd verwekt waren in het stormachtige Noord-Amerika van voor de onafhankelijkheidsverklaring. Dat is ongeveer honderd jaar vroeger dan de wilde periode die het decor vormt voor de meeste echte westerns. En toch valt

de film helemaal niet uit de toon. Net zoals bij de Westerns is de 'frontier' hier immers heel belangrijk, als grens tussen beschaving en de wilde natuur, een plaats waar morele confrontaties plaatsvinden. Een plaats waar je toen niet kon op straat komen zonder neergeknald te worden door een gewetenloze verrader, of een boswandeling maken zonder die met je skalp te betalen.

Slechterik

Hierspelen dus net als in de western de rooihuizen een belangrijke rol. Ze zijn in westerns de primitivo's bij uitstek die de beschaving in de weg staan en in het licht van de expansie ge-roosterd moeten worden. In deze film worden ze, vooral naargelang van hun politieke voorkeur, afwisselend voorgesteld als stoïcijnse nobele wilden met een gesloten karakter ("Oh, he must be a real prince where he comes from!") dan wel als gewetenloze slechteriken.

Het verhaal speelt zich dus af tijdens de territoriale oorlog om de latere VS. Twee maagdelijk schone jongedames ondernemen een aartsgevaarlijke tocht naar hun heldhaftige vader, een Engelse kolonel die strijd voert aan de frontier. Onderweg worden ze de inzet van de strijd tussen de onderling verdeelde indianenstammen. Zowel de bloedorstige en gewetenloze bruut Magua, die de ziel van zijn moeder zou verkopen voor een fles vuurwater, als de onbaatzuchtige en moedige Uncas, de laatste der Mohikanen, hebben namelijk een in oorlogskleuren geschminkt oogje laten vallen op de schone blanke kolonelsdochter.

Rock

Deze versie van The Last of the Mohicans werd gedraaid in 1920 en is dus uiteraard een stille film, met alle beperktheden vandien. Aangezien ze de karakters van de personages niet uit hun dialogen kan opmaken, moeten daar in stille films andere middelen voor aangewend worden. In deze film is dat het gebruik van tussentitels om expliciete commentaar te geven, en dat is niet meteen een sterke zet. Toch is het de moeite om eens naar de mooie beelden te gaan kijken van deze ingekleurde zwart-witfilm. Ze doen denken aan die nostalgische foto's uit de jaren twintig met stijlvolle jongedames en jongeteren, met hier op de achtergrond majestueuze landschappen.

'Winchester '73' is een film uit de periode die als één van de hoogtepunten van de western geldt, de jaren vijftig. Het is de film die de naam maakte van Anthony Mann, samen met John Ford de belangrijkste regisseur van de klassieke westerns. Het verhaal is een variatie op het thema van de wreker. Lin McAdam, de held gespeeld door James Stewart, zit de meedogenloze klootzak Dutch Henry op de hielen. Al snel blijkt dat die de moreel verdorven broer is van McAdam en de moordenaar van hun beider stiefvader. Het vlot lopende verhaal evolueert langs het motief van de Winchester '73, een legendarisch geweer, dat door de slechte broer van de held wordt gestolen en dan vergokt. Zo komt het geweer terecht bij een hele reeks typische westerspersonages als de lepe pokerhaai, de heldhaftige kavalier-officier en de boosaardige indianenhoofdman, in de oorlogsvreze gezet door de toen jonge Rock Hudson.

Zwembad

Het mag dus geen toeval heten dat het belangrijke element in deze film een vuurwapen is. Als blanke held in een amorele wildernis moet je immers het recht in eigen handen kunnen nemen. En het is dus ook, eerder dan dat regisseur Mann afrekent met de westermkichees, zijn held Lin McAdam die met de inkamaties daarvan de vloer aanveegt. Conclusie hierbij mag zijn dat deze film na veertig jaar niet wereldschokkend meer

oogt, maar toch geschikt amusement biedt voor wie er maar wil kijken.

'The Wild Bunch' (1969) is dan weer iets heel anders. Door de invloed van de meer gewelddadige spaghetti-westerns en ontwikkelingen in de Amerikaanse maatschappij waren de naïviteit en het vooruitgangsoptimisme van de klassieke western voorgoed met pek en veren de stad uitgeeft. De romantiek en de nostalgie waarmee men tijdens de vorige decennia terugkeerde naar de westperiode raakte verloren doordat men steeds minder voeling overhield met die goeie oude tijd. Eigentlijke problemen begonnen steeds belangrijker te worden en daardoor verloor de western heel wat van zijn onschuld. Daar waar je vroeger tenminste nog op stijlvolle wijze een halve stam Indianen kon uitmoorden, werd in de jaren zestig opeens 'political correctness' belangrijk. Daardoor kwam het dat er in die tijd vragen werden gesteld bij al die moordpartijen en bij de ongefundeerde vooroordelen. Een regisseur als Sam Peckinpah gooidde nog wat olie op het vuur met een film als The Wild Bunch.

Repeteergeweer

In de film wordt de verloren glorie getoond van een bende oude wroedende bandieten. Ze willen nog een laatste slag slaan om zich daarna terug te trekken aan een Floridaans zwembad. Maar de wet van het westen is gruwelijk en het einde van de film weezinwakkend gewelddadig.

Het geweld in The Wild Bunch wordt zeer realistisch getoond. Je ziet close-ups van gapende wonden en rivieren van bloed die langs de enkels van de schurken stromen. In het apokalyptische einde van de film wordt een half Mexicaans dorpje, geregeerd door een vadsige tiran, uitgemeord met een ultramodern machinegeweer. Dit einde wordt door Peckinpah zeer sterk in beeld gebracht. Zoals de vier helden kogels spuwen, vuurt de regisseur shots af op de kijker.

The Wild Bunch werd zo het voorwerp van een woordenduel tussen voor- en tegenstanders van expliciet geweld in de film. Hoe het ook ware, na deze film is de western nooit meer dezelfde geweest. De nek omgewrongen en zwaar bloedend trok het genre zich terug in een geheime grot, alleen bekend bij een uitgemeorde indianenstam, en stierf reutelend een langzame dood, om in de jaren negentig te reïnkarneren in de blote billen van Kevin Costner.

Joris Janssens

De western als Amerikaans cultuurfenomeen *A Man's Gotta Do What A Man's Gotta Do*

Met de western heeft de Amerikaan zijn eigen geschiedenis neergeschreven. Dat moet je dan bekijken als een relaas van het waardenstelsel van de blanke man, waarmee hij erin slaagde zijn land van een kolonie uit te werken tot een supermacht op wereldvlak. Die waarden zijn individualisme, expansiedrang, het belang van vooruitgang op de breuklijn tussen beschaving en wildernis. Kurt Vandenvonder van het departement Kommunikatiewetenschappen geeft uitleg.

Vandenvonder: «Deze vorm van geschiedschrijving is een vreemd fenomeen voor ons Europeanen, want het is een redelijk recente geschiedenis, die haar hoogtepunt kende rond 1850. Je moet weten dat die periode tijdens de eerste jaren van de cinema nog bestond. In die zin is het een Amerikaans fenomeen. De manier waarop zij met hun verleden omgaan, dat is iets wat wij in Europa niet kennen. De manier waarop wij iets als Doens verfilmen, dat zich tocht in dezelfde periode afspeelt, is heel anders, met veel meer dokumentatie, en zo natuurgetrouw en historisch mogelijk. Dat is een gene die de Amerikaan niet voelt, terwijl het in veel gevallen toch ook om historische figuren en voorvallen gaat die verfilmd worden. Bijvoorbeeld, in de jaren veertig heeft John Ford een film gemaakt rond Wyatt Earp, een sheriff die echt bestaan heeft. Wel, John Ford heeft Wyatt Earp zelf nog gekend, en toch maakt hij er een myte van.»

Schapen

Veto: De wijze waarop in westerns zwakere bevolkingsgroepen behandeld worden, vloeit ook voort uit de mytevorming. De western is het verhaal van de expansie, de verovering van het Wilde Westen. Daarin had men blijkbaar bijna uitsluitend oog voor de blanke man.

Vandenvonder: «Maar dat heeft de western gemeen met de hele culturele kontekst, de hele literatuur die achter de western zit en die al bestond vóór de westerns gemaakt werden. Bij het in beeld brengen van die periode wordt de vrouw achtergesteld en ook de Mexicanen, en de zwarten. Neem de westernregisseur bij uitstek, John Ford. Die man heeft men altijd verweeten dat hij de indianen heel racistisch heeft behandeld. En dat klopt tot op zekere hoogte. Maar waarschijnlijk was dat tijdens de jaren veertig en vijf-tig gewoon de manier waarop men in de VS tegen die minderheden aan-

keek. Ook Ford is echter meegevoelender. In zijn laatste films heeft hij geprobeerd de minderheden aan bod te laten komen. Hij heeft toen een film gemaakt waarin een zwarte kavalier-officier die een blanke vrouw heeft verkracht, toch als rechtschapen held wordt voorgesteld. John Ford zelf is op het einde van zijn leven zelfs opgenomen in een indianenstam. De rooihuizen noemden hem 'Jagend Hert' of zo iets.»

«Maar dat was al in de jaren zestig, toen er al heel wat kritische elementen waren opgedoken in de western. En uiteindelijk gingen ook de minderheden zelf films draaien. In de jaren zeventig kwamen er westerns uit die gedraaid waren door indianen.»

Veto: Wat geldt voor de etnische minderheden, geldt allicht ook voor de vrouw. Hoewel er heel wat vrouwen in de geschiedenis een belangrijke rol hebben gespeeld, komen ze in de westerns nauwelijks aan bod.

Vandenvonder: «Er is die vreemde spanning in de western tussen de wildernis, het terrein van de man, en de beschaving, het terrein van de vrouw. En daarin is de western een vreemd genre, omdat men enerzijds de beschaving propageert, maar anderzijds de sympathie toch ook vaak in de wildernis ligt, het terrein van de man, waar geen wet is en waar de man in staat moet zijn om voor zichzelf op te komen.»

Spagetti

Veto: Zo is de western een typisch Amerikaans gegeven, maar toch zie je dat in de jaren zestig plots Italianen westerns gaan maken, namelijk de spaghettiwesterns, waarvan Sergio Leone de meest bekende regisseur is geweest. In hoeverre was de vermenging succesvol?

Vandenvonder: «De Italianen hebben wel alleen de formele kenmerken overgenomen van het genre: lokaties, personages, props, en typische westernmotieven zoals duels, bankover-

vallen en achtervolgingen, maar de typisch Amerikaanse inhoud blijft meestal achterwege. De meeste van die westerns zijn mytisch op een andere manier. Ze hebben een mythische held, maar zijn eerder a-historisch. In de Amerikaanse western is de myte die van de toestandkoming van een land. In de spaghettiwesterns is meer gewerkt aan de vorm van de filmtaal. Zo gaat men bijvoorbeeld de geweldsscènes meer benadrukken en grafisch uitwerken, met extreme close-ups en opvallende muziek daarbij. De klassieke western legde meer de nadruk op de waarden. De puristen vonden het geweld in de spaghettiwesterns gruttel, omdat het historische kader ontbrak dat het geweld rechtvaardigde en tegelijk zorgde voor een sociaal netwerk dat de personages verbond.»

«En toch heeft de spaghettiwestern de Amerikaanse western sterk beïnvloed. De belangrijkste regisseurs van westerns sinds de jaren zestig, zoals Sam Peckinpah ('The Wild Bunch') en Clint Eastwood tonen duidelijk Italiaanse sporen. De Amerikanen hebben die vormelijke elementen zoals de close-ups en de muziek overgenomen om spanning te creëren, en ook het geweld nam meer toe, maar dat heeft dan ook weer te maken met het algemener worden van gewelddadige cinema in die periode. 'The Wild Bunch' is daarvan het grote voorbeeld. Het geweld werd grafischer en realistischer, en daardoor werd de naïviteit van voorheen in één klap onmogelijk.»

Veto: Is de western nu een volledig voorbijgestreefd genre of niet?

Vandenvonder: «Sommige filmkenners zeggen dat de Amerikaanse western als genre volledig achteruitgeboerd is sinds het begin van de jaren '60 à '70, omdat de specifieke waarden die de western belichaamt een beetje op de achtergrond komen te staan. Er was de oorlog in Vietnam, er was het Watergate-schandaal, allemaal dingen die ervoor zorgden dat de waarden van de traditionele Amerikaanse maatschappij verbokkelde in die tijd. De American dream stond op losse schroeven, het vooruitgangsoptimisme van de blanke beschaving werd getemperd. En daardoor verbokkelde ook de western als genre, omdat de vooronderstellingen waar hij van uitging plots niet meer als vanzelfsprekend werden beschouwd.»

Martijn Graumann
Joris Janssens

Veto: *Het lijkt ons een modieuze, maar vrij simplistische houding alle culturen maar als gelijkwaardig te gaan beschouwen. Zouden we het relativisme ook een typisch westerse attitude kunnen noemen?*

Pinxten: «Iets dat ik in dat verband wil benadrukken is dat we in de toekomst bescheidener zullen moeten zijn dan we tot nog toe geweest zijn. Ik bedoel daarmee dat we wel leven in de westerse cultuur, die tot prachtige dingen heeft geleid als wetenschap en een kritische traditie, en hier en daar ook vormen van democratie, maar dat dat alles in feite toch niet evident is. Dat het dat zelfs hier bij ons niet is, zie je duidelijk aan de laatste verkiezingsuitslagen. Hoewel we al vele eeuwen met die vormen van cultuur bezig zijn, blijkt het nog helemaal geen vanzelfsprekendheid te zijn. Toch is het zeker iets erg waardevol en unieks, dat we aan de andere culturen aan te bieden hebben.»

«Op talloze andere gebieden zitten er echter ook grote zwakheden in de westerse cultuur. Zo kunnen we niet genoeg krijgen van ons eenduidige gemoraliseerde, meestal zonder de feiten waar we ons op baseren na te trekken of kritisch in vraag te stellen.»

Bril

Veto: *Is het volgens u mogelijk een systeem te ontwerpen waarin de verschillende culturen wel op een onderbouwde manier vergeleken en beoordeeld worden?*

Pinxten: «Waarom zouden we alles moeten gaan beoordelen? Dat is juist typisch voor zo'n moraliserende traditie. Die trek in onze cultuur is zodanig dominant dat we er oneindig veel kwaad mee doen. Dat betekent natuurlijk niet dat een moreel of ideologisch standpunt onbelangrijk of niet mogelijk zou zijn. Wat ik bedoel is dat welk standpunt je ook inneemt, je dat steeds moet doen op grond van een heel ernstige studie van waar je over spreekt. Ik beweer ook dat we, in de studies die we al hebben verricht, veel te onkritisch zijn geweest. We zijn er nooit in geslaagd onze westerse bril af te zetten.»

«Het is duidelijk dat we daar van af moeten. Volgens sommigen kan dat met het postmodernisme: we laten dan iedereen in zijn eigen waarheid en houden ons er verder niet mee bezig, maar dat is natuurlijk evenzeer een justifiëren van racisme. Dat is dus voor mij niet de manier; ik vind dat je je werk ernstig moet doen. Dat gebeurt al vrij veel in een aantal sociale wetenschappen, zoals de sociologie, de antropologie en de linguïstiek. Men zal daar de mensen in vreemde culturen die bestudeerd worden niet gaan behandelen als objecten, wat een natuurwetenschappelijke benadering is, en ook niet gaan proberen helemaal te worden zoals zij, maar wel methoden zoeken om tot een echte interactie te komen.»

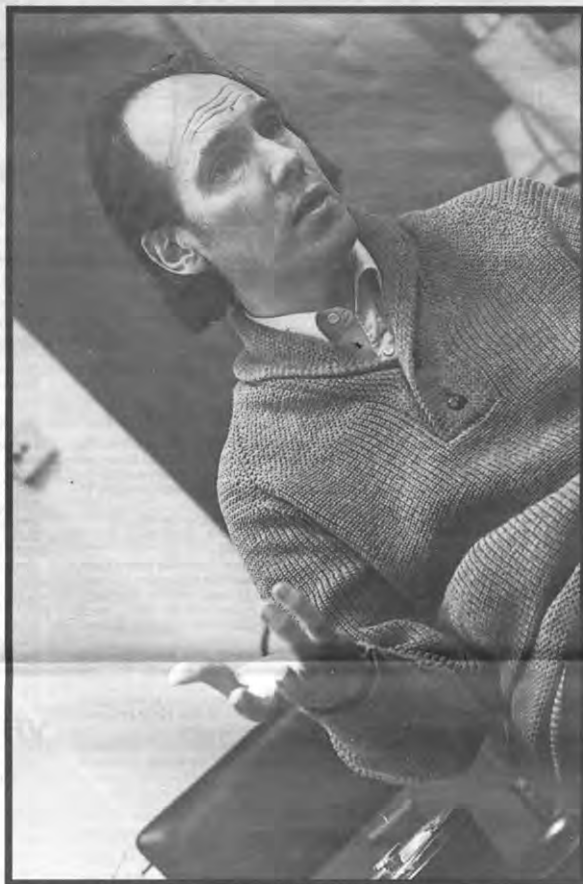
Veto: *Hoe kan dat toegepast worden op het zogenaamde migrantenvraagstuk, in Europa in het algemeen en hier bij ons? Hoe kunnen we met migranten, leden van een andere cultuursfeer die in ons midden terecht zijn gekomen, gaan samenleven en onderhandelen?*

Pinxten: «In functie daarvan doe ik eenzelfde soort oproep: bestudeer bijvoorbeeld de impact van de islam op de westerse cultuur eerst eens grondig. Die invloed op onder andere onze wetenschap is wellicht groot, maar daarover wordt in onze geschiedenisboekjes met geen woord gerept. Dat kan volgens mij niet. Zulke dingen moeten wij op Europees niveau gaan onderzoeken, maar daar is weer helemaal niets voor voorzien. Er zijn pakketten voor vanalles en nog wat, maar voor onderzoek naar de Europese identiteit is geen budget, geen buro, niets. We zijn daar niet mee bezig.»

«Zolang we echter die wortels van onze Europese cultuur, waaronder islamitische, Keltische en nog veel andere, niet bewust gaan opnemen als echte onderdelen van onze cultuur, gaan we de verkeerde kant op. Dat is zelfs heel gevaarlijk. Zoiets zien we bij westerse interventies zoals die

Rik Pinxten spreekt over culturen "Migranten hebben helemaal geen probleem, wij hebben een probleem"

Voor wat meer uitleg over een paar van de onderwerpen uit het boek 'Culturen sterven langzaam' van Rik Pinxten, gingen we de auteur zelf opzoeken. Op zijn bureau van de RUG, waar hij cultuurwetenschappen doceert, diende hij ons zijn antwoord en sprak over indianen, racisme en culturele identiteit.

"Ik heb tenslotte geen kristallen bol"

(foto Philip Dekeyser)

in Irak. Als je daarover met de gewone Arabier of Magrebins gaat praten, merk je dat die mensen zwaar vermederd zijn. Dat wil niet zeggen dat ze allemaal pro Saddam zouden zijn, maar gewoon dat ons meten met twee maten en gewichten en onze onkenis niet langer aanvaard worden. Als we toch zo nodig willen interveniëren zullen we bescheidener moeten zijn, en eerst grondig ons huiswerk moeten maken.»

«Voor wat de migranten hier betreft, geldt

ongeveer hetzelfde: er zijn haast geen studies gemaakt over wat de migranten er eigenlijk zelf van denken. Het toppunt daarvan is een volgens mij mentaal kolonialistisch boek tot en met als dat van Blommaert en Verschueren, 'Het migrantendebat'. Daar komt gewoon geen migrant in voor, niemand, geen woord. Dat zou toch echt niet mogen: je zou tenminste die partijen zelf moeten betrekken, je zou ze moeten gaan vragen hoe ze het zogenaamde probleem

zelf eigenlijk zien. Als ik met hen praat, zeggen ze dat ze helemaal geen probleem hebben, dat het probleem bij ons ligt. En voor een deel is dat inderdaad zo.»

Veto: *U stelt dat de wereld gaat evolueren naar een twaalfde kultuursfeer, waarvan West-Europa er een zal zijn. Toch zien we binnen West-Europa heel wat bewegingen die sterk de nadruk leggen op hun regionale eigenheid en zelfstandigheid. Hoe kunt u die twee evoluties rijmen?*

Pinxten: «Ik heb daar geen enkel probleem mee: van het moment dat de eenheid groter wordt en de kultuursfeer begint te ontstaan, is het nogal evident dat de mensen hun directe identiteit ook in kleinere eenheden proberen te vinden. Ik vind dat geen tegenpraak. Het Europa van de regio's en dat van de Europese Unie kan perfect samengaan, ook volgens de Unie zelf trouwens. Men kan een heleboel zaken niet op het hoogste niveau behandelen, maar door de verschillende regio's zelf laten beslissen. Het hoeft niet allemaal uniform georganiseerd worden.»

«Wat er dan wel tussenuit valt zijn de naties, die in onze geschiedenis zoveel oorlogen hebben veroorzaakt. Nog steeds wordt daar erg sterk aan vastgehouden. Normaal gesproken zou hun macht echter moeten verzwakken, wanneer de grote, Europese eenheid sterker wordt, en ook de kleinere eenheden een deel van hun autonomie terugkrijgen.»

Humo

Veto: *Op welk niveau situeert die Europese culturele identiteit zich dan nog, als de bewoners van de kleine regio's zo een grote nadruk leggen op hun eigen identiteit?*

Pinxten: «Dat is volgens mij één van de typische kenmerken van de Europese identiteit: de enorme versplintering. Anderzijds zitten we toch allemaal in dezelfde taalfamilie, hebben we allemaal een Newtoniaans wereldbeeld, denken we allemaal in een bepaalde betekenis kristelijk. Dat maakt ons toch tot een eenheid, op een hoger en meer abstract niveau. Hoe het er precies uit zal zien zal moeten blijken. Ik heb tenslotte geen kristallen bol.»

Veto: *Het lijkt ons belangrijk dat uw boek door een ruimer publiek gelezen wordt dan enkel antropologen en een paar geïnteresseerde niet-wetenschappers. Heeft u de indruk dat dat gebeurt, en wat verwacht u er zelf van?*

Pinxten: «Tot nog toe vind ik het vrij opmerkelijk: het is de eerste keer dat ik probeer te schrijven voor een iets breder publiek, en bovendien in het Nederlands, en dat bleek al meteen voldoende om in De Standaard, in Humo en in Trouw en zo te komen. Blijkbaar leeft dat toch wel.»

Veto: *Allicht ook omdat u het heeft over het racisme en de migranten hier bij ons, waar momenteel toch wel heel veel over te doen is.*

Pinxten: «Ja, natuurlijk. Men voelt ook aan dat er heel wat aan het verschuiven is dat niet meer eenvoudig verklaard kan worden. Men heeft geen greep op nieuwe situaties, zoals bijvoorbeeld die in Joegoslavië, en weet niet hoe erop te reageren. Dat komt gewoon omdat men er niet genoeg kennis over heeft. Nu komt er gelukkig druppelsgewijs wat informatie over binnen.»

«Mijn boek heeft dus een redelijk succes gehad. Ik vind dat wel goed, maar ik bied natuurlijk geen oplossing aan. Ik vind wel dat het tijd wordt om te zeggen dat er in elk geval wegen zijn. In die zin is het een hoopvol bericht: als we nu eens ophouden met te vroeg te moraliseren en te ideologiseren, omdat we tenslotte toch de waarheid in huis hebben, en een gesprek met gelijkwaardige partners aan proberen te gaan, maken we veel meer kans om tot solide oplossingen te komen dan nu.»

Martijn Graumans
Wim Stynen

Rik Pinxten schrijft over culturen De vergeefse verscheidenheid voorbij

In tegenstelling tot het beeld dat doem- en andere denkers graag ophangen, zal de wereldcultuur niet evolueren naar een door het almachtige Amerika voorgebakken eenheidsworst. Meer nog: de tijd van de suprematie van één cultuur is over zijn hoogtepunt heen, en vanaf nu evolueren we naar een wereld waarin een twaalfde zogenaamde kultuursfeer zich naast elkaar zullen profileren. Dit is de stelling die cultuurwetenschapper Rik Pinxten in zijn meest recente boek naar voren brengt.

Die kultuursfeeren zullen bestaan uit één of meer groepen of volkeren met dezelfde culturele identiteit. Hiermee stelt Pinxten helemaal niet dat economische of militaire belangen geen grote rol zouden spelen in het gedrag van landen of landfederaties, maar benadrukt wel sterk dat het culturele aspect vaak ook een niet te onderschatten factor is, die al

te vaak over het hoofd wordt gezien. De mens is namelijk ook voor een belangrijk deel een cultureel wezen: een wezen dat leeft met en vanuit waarden die voortkomen uit de eigen opvoeding, religieuze bindingen, smaken en gewoontes. Pinxten tracht aan te tonen dat de westerse mens de neiging heeft alles te benaderen vanuit een ingebakken houding van

mentaal kolonialisme.

Dat 'mentaal kolonialisme' is een term die Pinxten vaak gebruikt in zijn boek. Hij doelt ermee op het feit dat de westerse mens elke uiting van een andere cultuur die hij tegenkomt zal interpreteren vanuit zijn westerse denksysteem, en al wat daar niet in past zal verwerpen als primitief, irrationeel of gewoon dom, terwijl het duidelijk is dat dat niet steeds zomaar kan. Vanuit zijn ervaring met een aantal andere culturen geeft hij in zijn boek heel wat voorbeelden om dat duidelijker te maken. Vaak put hij daarvoor uit zijn ervaringen met de Amerikaanse Navajo-indianen, bij wie hij al zeventien jaar samen met zijn vrouw antropologisch veldwerk verricht.

Masker

Aan de hand van die voorbeelden probeert Pinxten een heleboel vormen van wat hij mentaal kolonialisme noemt te ontmaskeren, zowel in de sociale wetenschappen en de politiek als in het dagdagelijkse denken van de modale Europeaan. In zijn entoesiasme laat hij het echter soms na er meer dan enkele regelrijke uitleg over

te geven, waardoor het niet steeds even duidelijk uit de verf komt wat hij precies bedoelt. Hij gaat echter verder dan het aanklagen van mentaal kolonialisme: het grote thema van zijn boek is het probleem van de interculturele communicatie.

We kunnen ons westerse waarden-denksysteem namelijk niet langer opleggen aan de rest van de wereld, en worden bovendien blijvend gekonfronteerd met mondiale problemen als honger, overbevolking, uitputting van de grondstoffen, ecologische vervuiling en wat dies meer zij. Als we willen overleven in de complexe wereld van de toekomst zullen we wel geneedwoord zijn de 'ander' te leren kennen en begrijpen, zo stelt hij op het eind van zijn boek.

Precies daar ziet Pinxten een belangrijke rol weggelegd voor zogenaamde 'zachte disciplines' als de cultuurwetenschap en de antropologie. Die stieve uitbouw van deze disciplines moet ons om te beginnen een uitgebreide en diepgaande kennis van de ander verschaffen. Vanuit die kennis kunnen we dan op ernstige wijze de verschillende culturen gaan vergelijken, om zo de duidelijkste overeenkomsten en verschillen die er tus-

sen bestaan goed in te kunnen schatten, en op basis daarvan na te gaan of het nodig is ons handelen en denken eraan aan te passen. Zo moet het dan mogelijk zijn ons mentaal kolonialisme te overwinnen en de ander niet meer vanuit de ivoren toren van onze westerse rationaliteit, maar vanuit een intercultureel begripen te benaderen.

Revolutie

Uit de toegankelijkheid van zijn boek blijkt dat Rik Pinxten schrijft voor een vrij grote doelgroep. Hij legt de termen die hij gebruikt duidelijk uit en omkleedt zijn stellingen uitgebreid met min of meer duidelijke voorbeelden. Wat zijn theorieën betreft is Pinxten bezwaarlijk erg origineel of revolutionair te noemen, maar de praktijk maakt duidelijk, zoals ook in het boek aangetoond wordt, dat de boodschap die hij brengt zeker nog niet overbodig geworden is.

Martijn Graumans
Het boek 'Culturen sterven langzaam. Over interculturele communicatie.' van Rik Pinxten is uitgegeven bij Hatedwisch in Antwerpen.